

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّزْ لِقَبْرِهِمْ

وَقَفِّرُوهُ
مَالِ الْيَتِيمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّزْ لِقَبْرِهِمْ

پنجمین گناه کبیره

گناهان کبیره، خوردن مال یتیم یعنی طفلی که به حد بلوغ نرسیده و پدرش مرده است می باشد .

حضرت رسول (ص) و حضرت امیرالمومنین (ع) و حضرات کاظم و رضا و جواد علیهم السلام خوردن مال یتیم را از گناهان کبیره شمرده اند و از گناهانی است که خداوند وعده آتش بر آن داده بلکه تصریح به کبیره بودن آن فرموده و می فرماید « به درستیکه آنان که با جرات می خورند و تلف می نمایند اموال یتیمان را از روی بیدادگری و ستم، جز این نیست که در شکمهای خویش آتشی را می خورند (یعنی

پرمی سازند شکم‌های خود را به چیزی که ایشان را به آتش جهنم می‌کشاند) و زود باشد که در آتش افروخته شده انداخته شوند» (سوره ۴ آیه ۱۲)

در تفسیر کبیر مذکور است که روز قیامت خورنده مال یتیم که به محشر وارد می‌شود آتشی از درون او زیانه می‌کشد و دود از دهان و بینی و گوش و چشمش بیرون می‌آید، به این نشانه همه کس او را می‌شناسد که خورنده مال یتیم است. و جمله «سیصلون سعیرا» نهایت تهدید است تا معلوم شود که خوردن مال یتیم سبب تام برای داخل شدن در آتش جهنم است نه سبب ناقص ضعیفه، بلکه کبیره ای است از کبائر عظیمه .

و نیز می‌فرماید: «و مالهای یتیمان را ای اولیاء و اوصیای آنها که به حکم ولایت یا وصایت بر آنان تسلط دارید، به ایشان بدهید، یعنی در حال کوچکی برایشان انفاق کنید و تنگ نگیرید، و بعد از بلوغ همه را به آنها تسلیم نمائید، و بدل نگیرید ناپاک را به پاک یعنی مال حرام را که ملك یتیمان است به مال حلال را که ملك یتیمان است به مال حلال که متعلق به خود شما است بدل نگیرید، مراد آن است که نیک از مال یتیم را که در حق شما خبیث است فرا مگیرید، و رها مکنید مال پستی را که نسبت به شما طیب و پاکیزه است .

خلاصه دست‌درازی به مال یتیم نکنید به اینکه مال پر قیمت او را بردارید و به جایش مال کم قیمت و پست خود را بگذارید .

و مخورید و منتفع نشوید به مال یتیمان در حالی که با مال خود، آنرا داخل کنید به درستیکه خوردن مال یتیم یا تبدل یا خیانت در آن نزد پروردگار گناهی بزرگ است.

و نیز می‌فرماید « و باید بترسند از خشم و انتقام الهی آنانکه اگر ذریه ناتوانی پس از مرگ خود باقی گذارند بر ضایع شدن و بدون سرپرست دل سوز ماندن آنها بترسند» پس باید درباره ظلم به یتیمان مردم از خدا بترسند و بر حذر باشند و به درستی در گفتار و کردار با آنها رفتار کنند، و خلاصه کسیکه بر فرزندانش بترسد که پس از مردنش ضایع و مورد ستم و پامال شدن حقوقشان گرفتار شوند پس باید درباره یتیمان مردمان از خدا بترسد و تقوی را رعایت کند و از ستم و تجاوز به حقوق آنها خودداری کند زیرا از آثار ظلم به یتیمان مردم رسیدن ظلم به فرزندان او است به

اینکه هر بلایی بر سر یتیمان مردم در بیاورد و حقوق آنان را

ضایع نماید همانگونه بر سر ایتم و بازماندگان خودش خواهد آمد .

در این آیه به کبیره بودن این گناه بزرگ تصریح شده است .

تلافی به مثل خواهد شد : از حضرت صادق (ع) مرویست که فرمود : خدایتعالی در خوردن مال یتیم وعده دو عقوبت داده است: اخرویه و دنیویه. اما عقوبت اخرویه آتش جهنم است، اما عقوبت دنیویه: هر کس به یتیمان مردم ستم نمود و مال آنها را تلف کرد به یتیمان او ظلم خواهد شد؛ چنانچه به این مطلب در قرآن مجید اشاره می فرماید که « باید بترسند از خدا درباره یتیمان آنانکه اگر بعد از خود فرزندان ضعیف و عاجز بگذارند از بینوائی و ضایع شدن ایشان بترسند.»

و این امری است به اوصیاء یتیمان که در کارشان بترسند و در حقوق آنان کاری کنند که بعد از آنان بخواهند به فرزندانشان انجام گیرد .

بعد می فرماید « پرهیزید از مخالفت خداوند» و باید سخن راست و درست بگویند؛ یعنی با ایتم مانند اولاد خود به شفقت و مهربانی حرف بزنند و به نیکی رفتار کنند .

آنچه از معنی آیه ذکر شد از حضرات امیرالمومنین (ع) و صادق (ع) و رضا (ع) مرویست و وجوه دیگری هم در تفاسیر ذکر شده است .

از حضرت امیرالمومنین منقول است که فرمود : به درستی که خورنده مال یتیم زود است که وبال کارش در دنیا به اولادش برسد و خودش به سزایش در آخرت می رسد .
(بحار الانوار)

و باز از همان حضرت مرویست که فرمود : درباره اولاد دیگران نیکی کنید تا به اولادتان پس از شما نیکی کرده شود . (بحار الانوار)

پس یکی از آثار ظلم به یتیمان مردم و خوردن مال آنها ظلم شدن به یتیمان ظالم است و کسی که از این موضوع می ترسد باید از ستم به یتیمان دیگران خودداری نماید .

از حضرت صادق (ع) مرویست که فرمود : کسیکه ظلم نماید؛ خداوند ستم کننده ای را بر او یا بر اولاد او یا بر اولاد اولادش مسلط می فرماید . (کافی ج ۲ ص ۲۵۰)

و بال ظالم بر اولادش با عدل منافاتی ندارد: اگر گفته شود کسی که ظلم نموده و یا مال یتیم را خورده؛ بچه های او چه تقصیری دارند که گرفتار نکبت عملش گردند؟ و به ظلم ظالم مبتلا شوند و این برخلاف عدل است.

جواب آن است که معنی مسلط فرمودن خدا ظالم را بر اولاد این شخص آن است که خداوند مانع نمی شود و جلوگیری نمی نماید از کسی که بخواهد به فرزند آن ظالم ستم کند زیرا جلوگیری از ظلم به اولاد تفضل و احسانی است که خداوند به پدر می نماید و چون پدر ظالم به یتیمان بوده استحقاق این تفضل را ندارد.

حضرت صادق (ع) فرمود: اگر پدر صالح باشد خداوند اولادش را به سبب صلاح او محافظت می فرماید، (یعنی تفضلی است که به پدر می فرماید) چنانچه در سوره کهف فرمود «اما آن دیوار که حضرت خضر مشغول تعمیر آن شد، پس مال دو پسر یتیم از اهل شهر بود و در زیر آن گنجی از مال آن دو یتیم بود و پدر ایشان مرد صالحی بود پس خدا خواست که ایشان به مرتبه بلوغ رسیده و گنج خود را بیرون آورند و این حفظ مال دو یتیم رحمت و تفضلی از پروردگارت بوده برای اینکه پدر آنها صالح بوده است» (سوره ۱۸ آیه ۸۱)

پس صالح بودن پدر سبب تفضل الهی نسبت به فرزندانش می شود چنانچه ظالم بودنش سبب منع این تفضل است. (تفسیر علی بن ابراهیم قمی)

اخبار درباره این گناه: حضرت صادق (ع) فرمود: از جمله گناهان کبیره خوردن مال یتیم از روی ستم است. (بحار الانوار)

و حضرت باقر (ع) (روایت می کند از جدش رسول خدا (ص) که فرمود: روز قیامت جمعی محشور می شوند در حالی که شعله آتش از دهان آنها خارج می شود! گفتند: یا رسول الله اینها چه کسانی هستند؟ فرمود: کسانی که از روی ستم مال یتیمان را می خوردند! (بحار الانوار)

شورای فرهنگی سازمان هواپیمائی کشوری